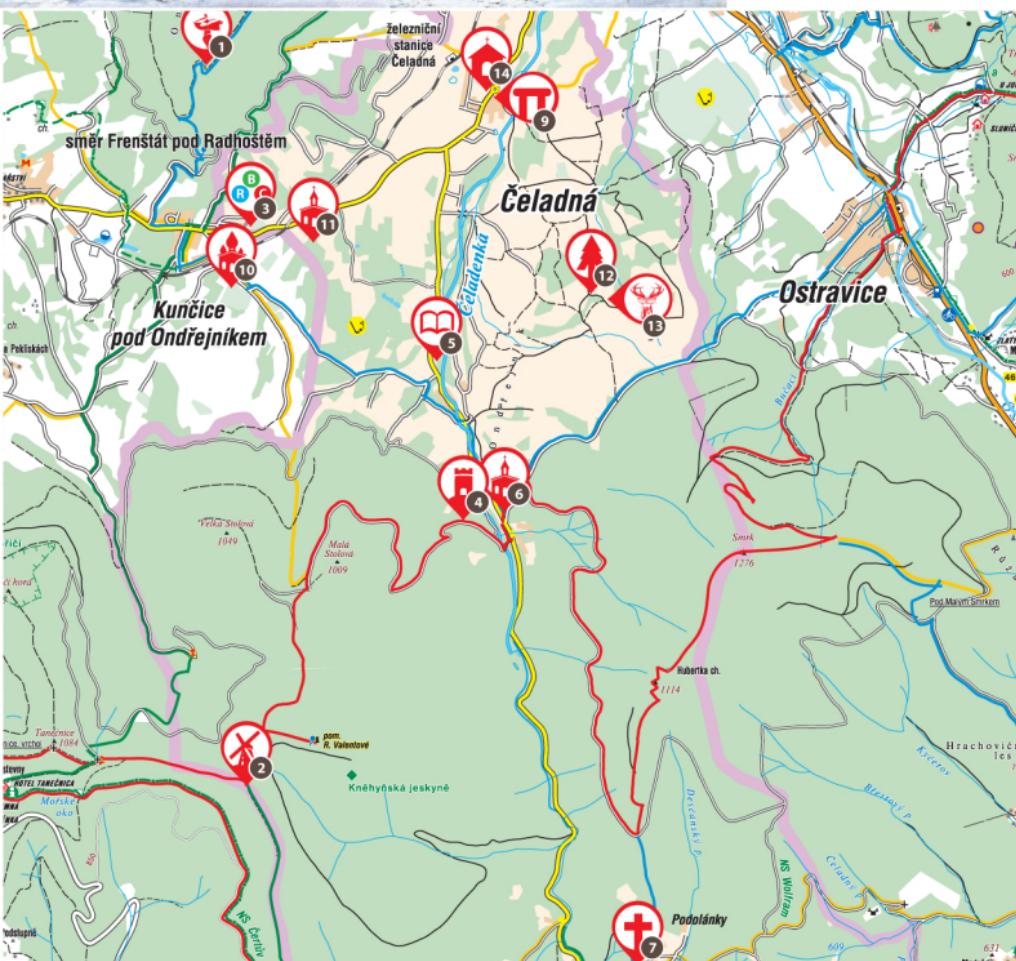

Díky své poloze uprostřed Moravskoslezských Beskyd je Čeladná skvělým východiškem turistických tras. Vydáte-li se po nich, objevíte kouzlo zdejší krajiny, seznámíte se s její historií, kulturou i legendami.

Knihovna a informační centrum
739 12 Čeladná 714
Tel: 558 684 400
e-mail: ic@celadna.cz

www.info-celadna.cz

Památník Josefa Kaluse

Provozní doba:

květen, červen, září: svátky, soboty a neděle
9 — 15 hodin

červenec, srpen: svátky, týterý až neděle

9—16 hodin

Mimo provozní dobu možno domluvit prohlídku
na tel.č. 739 219 838

Valašské muzeum v přírodě

Palackého 147

756 61 Rožnov pod Radhoštěm

Tel: +420 571 757 111

e-mail: muzeum@vmp.cz

<http://www.vmp.cz>

Moravskoslezský
kraj

Knihovna a informační centrum

Poskytujeme tyto služby:

- informace o obci Čeladná a okolí •
- informace o vlakových a autobusových spojích • informace o možnostech ubytování a stravování • informace o umístění firem, organizací a sluzeb • prodej publikací, pohlednic • prodej upomínkových předmětů, turistických map apod.
- koprování a skenování, fax
- reklamní služby • přístup na internet

Vydala Obec Čeladná v roce 2010.
Financováno z rozpočtu Moravskoslezského kraje.
Autori kresby: Václav Dvořák, Ladislav Tichý.

Projektant:

Architektonická kancelář AAC servis s.r.o.,
SLEZSKÁ 45, 130 00 PRAHA 3, tel.: 222 516 375,
e-mail: atelier@aacpraha.cz, www.AACpraha.cz

Areál Na mlyně

Kozlovice č. 130

759 47 Kozlovice

Tel: +420 558 640 789

e-mail: namlyne@relaxvpodhuri.cz

www.relaxvpodhuri.cz

Valašskou cestou — z Čeladné do Kozlovic, dědiny valašských vojvodů

Návrh trasy:

Cyklostroha 6008: Čeladná, hotel Prosper, bus — Kunčice p. Ondřejníkem, rozcestí k žel. st. (5 km),

Zlata: Kunčice p. Ondřejníkem, rozcestí k žel. st. — Kozlovice, střed, bus (8 km).

Délka trasy a obtížnost: 15 km, nenáročná trasa

Popisovaná trasa vede třemi obcemi — Čeladnou, Kunčicemi pod Ondřejníkem a Kozovicemi. Je o ní zmínka již v Urbáři z roku 1581. Dodnes se ji říká **VALAŠSKÁ CESTA**. Spojovala sídlo valašského vojovdy na Kozovicích se salašemi v Zadních horách (Čertův mlýn, Kněhyně, Stolová, Smrk). Pohodlná cesta vede jen mírně zvlněný terénem a poskytuje krásné výhledy do okolí.

VALAŠI se objevili na moravsko-slezsko-slovenském pomezí po roce 1480. V průběhu tzv. valašské kolonizace sem přesídliли ze sousedních karpatských pohoří. Byly velmi otužilí, houzevnatí, zdraví a nepodajní. Zivilí se chovou orci, tzv. salašnicitví. Osce vyháněli přes letní polovinu roku na horskou saláš a pášli je na horských pastvinách. Netradičním způsobem zpracovávali ovce mléko na žinčici, sýr a brynu. Vrchnosti Valachy vitala. Od silného harského oblasti zabezpečovali jižní hranice hukvaldského panství proti Uhrám. Valaši se rádi hodovali v hukvaldském panství Kozlovice. Valašské salašnice dávno zamítklo. Valaši se smíšili s původním usedlým obyvatelstvem. Jejich vliv na místní způsob života byl však velmi významný. Vznikla osobitá kultura, kterou se dodnes setkáváme v lidové architektuře a folklorní tradici.

Tip: Vite, že... Nedaleko kozlovického areálu Na mlýně, po proudu říčky Ondřejnice směrem na Hukvaldy, stojí bývalá hospoda „U Harabiša“? Právě tady Janáček našel inspiraci pro své „Lašské tance“ (s původním názvem „Valašské tance“), z nichž jeden je nazván Čeladenský.

Tip: S typickými valašskými stavbami, zvyky a tradicemi se můžete seznámit ve Valašském muzeu v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm.

Portášskými chodničky — z Čeladné do Rožnova pod Radhoštěm

Návrh trasy:

Cervena: Čeladná, hájovna Janečkovice, bus — Malá Stolová, sedlo — Kněhyně, sedlo — Čertův mlýn (6,5 km, převýšení +710 m) • **Cervená:** Čertův mlýn — Tanečnice, sedlo (1,5 km, převýšení -200 m) • **Zelená:** Tanečnice, sedlo — Pustevny (1,5 km) • **Modrá:** Pustevny — Radhošť, kaple (4 km) • **Cervená:** Radhošť, kaple — Černá hora — Rožnov pod Radhoštěm, bus (9 km, převýšení -730 m).

Délka trasy: 22,5 km, náročná trasa s velkým výškovým rozdílem

Cesta začíná na horním konci Čeladné nedaleko roubené kapličky a altánu nad pramenem zvaným „Cyrilka“. Po červené turistické značce se dostaneme k mostu říčku Čeladnici. Udolí Čeladensky svírá horský průsmyk Tišňava, kterým procházela stará obchodní cesta z Moravy do Uher. V nejúzším místě průsmyku strážil cestu hrádek neznámeho jména, kterému dnes říkáme podle kopce, na němž stál, KOZINEC. Po asi 200 metrech cesty za mostem se nacházíme přímo naproti Kozinci.

Hrádek se podarilo lokalizovat až v roce 1918. Stával na protáhlém úzkém hřebeni na prostoru dlouhém přibližně 50 m a širokém jen 5–7 metrů, v nadmořské výšce 648 m. Od okolního terénu jej odděloval hluboký, do skály vytěsaný příkop a strmé, několik desítek metrů vysoké svahy. Na stavbu hrádku bylo zřejmě použito kromě dřeva i velké množství kamene, jak naznačují kamenné sesypané po celém kopci. Na místě se však nezachovalo žádné kompaktní zdivo. Na 14. čl snad v 15. století hrádek přestal plnit svou funkci. Při archeologickém průzkumu byly nalezeny zbytky keramiky i další predmety, např. zlomky mís, pohárů, hřebíků, hřív, došty s různou zdobenou přezkou. Abychom se dostali až k hrádku, musíme vysplhat strmý kopcovitý plesnou odbočující ze značené cesty. Z hradu je i přes bukový porost nádherný výhled na Beskydy, Frýdlantskou a Ostravskou a údolí Čeladenský.

Značená cesta dále vede kolem třetí nejvyšší hory Moravskoslezských Beskyd Kněhyně (1257 m) na Čertův mlýn (1207 m), Tanečnice, sedlo. Odtud pokračujeme po zelené značce na Pustevny (1812 m). Turistické chaty na Pustevnách Libušín a Matějnka, tzv. útulny, patří ke nejčastěji historickým stavbám v Beskydech. Byly postaveny podle návrhu architekta Dušana Jurkoviče. V secesní restauraci Libušín na Pustevnách se nachází mimo jiné i vyobrazení veltínele valašských portášů Stavínhy podle akvarelových studií malíře Mikoláše Alše.

Z Pusteven se dostaneme po modré turistické značce kolem sochy pohanského boha Radegasta na vrchol Radhoště (1129 m). Zde se nachází nejvyšše položená církevní stavba v Česku, kaple sv. Cyrila a Metoděje. Autorem sousoší sv. Cyrila a Metoděje před kaplí i sochy Radegasta je frenštátský rodák Albin Polášek. Od kaple nás sváhem Černé hora (891 m) doveď do Rožnova na vrch Radhoště červenou turistickou značku.

PORTÁŠI byli v minulosti zvláštností východní Moravy. Tento strážný sbor vznikl v roce 1638 a sloužil až do roku 1830 (témař 200 let). Název „portáš“ pochází z latinského slova „porta“ — brána. Portáši strážili průsmyky — přírodní brány. Povolávali je nejen při ohrožení zemských

hranic, ale také měli za úkol hájit feudální pořádek proti zbojnickým horalům a jiným nepoddajným živlům. Výběr mužstva z řad východomoravských horalů byl motivován vojenským věhlasem Valachů a předpokladem, že v hornatém hranicním území se může uplatnit janové želečto končí. Portáši měli svou stanicí i na Čeladné, sídlil zde desátkový s devíti muži.

Tip: Po tradičních portášských chodničkách prováděj pochůzkou činnost členové Valašského portášského sboru z Valašské Bystřice? Jsou vybaveni historickými kroji a zbraněmi, spolupracují s CHKO Beskydy a bývají k vidění v Frenštátě pod Radhoštěm, např. při Setkání cimbálových muzik, při některých akcích ve Valašském muzeu v přírodě, na každoročních Portášských slavnostech ve Valašské Bystřici i jinde.

Tip: V podání Cimbálové muziky PORTÁŠI z Čeladné si můžete poslechnout zdejší původní neupravované lidové písni.

Po stopách Černých myslivců — z Čeladné na Martiňák a zpět

Návrh trasy 1:

Neznáma: Čeladná, sítí tradic, bus — Horní Čeladná, kaple (1,5 km) • **Cervená:** Horní Čeladná, kaple — Polana (5 km, převýšení +340 m) • **Modrá:** Polana — Kociánka (2,5 km, převýšení -260m) • **Modrá:** Kociánka — Martiňák (3 km, převýšení +140m) • **Zlata:** Martiňák — Podolánky, škola, bus (4 km, převýšení -180 m)

Délka trasy a obtížnost: 16 km, středně náročná trasa

Východním místem nově vyházené trasy bude Památník Josefa Kaluse, který se nachází v prostřední Čeladné kousek nad odbočkou ke golfovemu hřišti. V této budově působil v letech 1889–1908 „valašský slavík“ — učitel a básník Josef Kalus. Na Čeladné jej navštěvovala fada umělců, mezi jinými i spisovatelka Růžena Svobodová. Doslechl se zde o Černých myslivech, kteří na loveckých výpravách v beskydských horách doprovázel olomouckého arcibiskupa, kardinála Bedřicha Egona Fürstenberga (1813 – 1892). Příběhy a legendy o nich poskytl spisovatelce námět pro povídovou knihu Černí myslivci: „Celá krajina a při království znaly 12 štíhlých hochů, znaly vybrané krásné a pověstné myslivce z Vysokých hor. Nebylo nikde široko — daleko vzácnějšího tanecníka, ochotnejšího pijáka a proslavenějšího milence nad ně. Přijížděvali občas s krásnými, bujnými vraníky ze svých hor zahýti si do města.“

V Památníku se nachází stálá vlastivědná expozice věnovaná historii obce, životu a dílu Josefa Kaluse a partyzánskému odboji na sklonku 2. světové války. Najdete zde také výstavy současných umělců, které se během sezony obměňují. Od Památníku se vydáme dle po silnici k roubené kapličce a altánu nad pramenem zvaným „Cyrilka“. Tady začíná červená značka, která nás zavede na Polanu, rozcestí. Z Polany pokračujeme ibočincem Smrk po modré značce na Kociánku. Cestou míjíme zajímavou církevní památku — litinový **Bedřichův kříž**. Kardinál Fürstenberg jej nechal postavit v r. 1860 nedaleko myslivny pro obyvatele horské osady Podolánky. Scházejí se u něj věřící, když pro neprízeň počasí či vysoký sníh nemohli do kostela v Čeladné nebo na Horní Bečvu. Z Kociánky dojdeme po modré značce ke křížovatce značených turistických cest na Martiňáku. V minulosti toto významné horské sedlo spojovalo Horní Bečvu s Čeladnou. Stýkají se tu 3 horské hřebeny a 3 údolí. Již před 200 lety na tomto místě stával vyhlášený zájezdový hostinec panu Martiňáku. V roce 1927 hostinec kupil Klub českých turistů. Dnešní chata byla postavena na původních základech v roce 1972. Z Martiňáku se po zlité značce dostaneme na autobusovou zastávku Podolánky, škola.

ČERNÍ MYSLIVCI Kociánka, Umučený, Pajurčánky, Bařiny, Skurečená, Ráztocky jsou jména osad, které majíme cestou. Patřily k podolánskému revíru a při svých návštěvách v tzv. Zadních horách jimi nejdříve projížděli i olomoucký arcibiskup, landrabě Bedřich Egon kardinál Fürstenberg, svatý Černý myslivec. Kardinál Fürstenberg trávil mnoho času na svém sídle na Hukvaldech. Beskydy miloval. Na jeho příkaz byly v horách budovány tzv. knížecí chodničky, které měly zpřístupnit dosud pralesovité části lesa. Nechával stavět hajovny i domy pro dělníky, základával a renovoval školy. Byl také významným lovcem. Nosil krásnou černou myslivskou uniformu a na prsou kříž, zavěšený na zlatém řetězu. Doprovázel jej dva mladíci, lesní praktikanti, sborovníky a pečlivě vybraných myslivců z dvouanácti hukvaldských revírů. V dobe arcibiskupovy návštěvy oblékal místo svých lesnických stejnokrojů černé uniformy s loveckými tesáky po boku. Pečovali o knížete a dělali mu společnost. Právě podle barvy uniformy se jim říkalo „černí myslivci“. Na svou těžkou službu byli patřičně hrdí a také arcibiskup na ně nedal dopustit. Opatrovali přečeho jetohora a chránili zvěř.

VLADISLAV KROP, Černí myslivci v Zadních horách

Tip: Vite, že... Kardinál Fürstenberg zanechal svou stopu na mnoha místech v kraji?

Obci Bílá financoval v letech 1873 – 1875 stavbu dřevěného kostela sv. Bedřicha. Tato jedinečná stavba svou architekturou připomíná skandinávské středověké kostely. Obraz sv. Bedřicha v kostele se právě shoduje s podobou samotného kardinála.

Tip: Každoročně v měsíci říjnu se v historickém kosteliku v obci Bílá koná slavnost Hubertská mše. Účastní se jí následovníci „Černých myslivců“, členové světského řádu Černí myslivci Pobeskydští. Při slavnostních příležitostech se oblékají do černých mysliveckých uniform se zeleným křížem.